ДОРОГА

Ч. 1 ЖОВТЕНЬ 408165 III 1940

„ДОРОГА“

ЩОМІСЯЧНИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ ЖУРНАЛ

Видає: »Українське Видавництво«. Краків, вул. Кармелітська 34. Тел. 230-39
За редакцію відповідає *Б. М. Гошовський*.

Передплата: річно 4.80 зл., піврічно 2.40 зл. — Поодиноке число 0.40 зл.
Друкарня Поспішна, Краків, вул. Кармелітська 34. — Телефон: 147-86.

Від Редакції

Віддаємо оце в руки українського читача, зокрема в руки юнацтва й молоді наш новий журнал, присвячений у першу чергу природознавству, краєзнавству та спортові.

Скромний він — і обємом і змістом, — такий, як на це дозволяють обставини. Все ж нашим намаганням зробити його якнайбільше цікавим для кожного, що одначе в великій мірі залежне від самих таки Шан. Читачів — від їх співпраці з редакцією та адміністрацією чи то відповідними статтями, оповіданнями, дописами, світлинами і т. п., чи теж масовим пренумеруванням журналу.

До оцеї співпраці для розбудови і журналу і його бібліотеки запрошуємо все українське Громадянство, зокрема молодь сіл та міст.

Місяць жовтень — місяць преси та книжки. Хайже ж у тому місяці наш журнал опиниться в кожній свідомій українській хаті і в руках кожного свідомого молодого українця й українки.

ДОРОГА

Ч. 1 Жовтень 1940

ВАСИЛЬ КАРХУТ

Поклик роду

(Виїмок з повісти п. н. »Цупке життя«, що друкується в бібл. »Дороги«)

Настигала осінь, закутана в мряку, що клаптями білої вати лежить по верхах і вмить скроплюється дрібненьким настирливим дощиком.

Чуби смерік, наче в собі заслухані, похилилися в задумі; з кожної шпильки чатиння спливали дрібними краплинами сльози й зникали в пушистім килимі мохів.

Яскравились чуби буків і яворів. І коли сонце на мить прорізувалося зпоза сірого опинала хмар, вони займалися всіми відтінями червіні й золота. На зрубах чорніли китяги стиглих драпаків, в тиші дзвонили під небом сурми перелетних ключів, краплини ж на чатинні хвої ґрали жемчугами.

Та сонце виривалося лише на кілька хвилин. Наче замовлений зявлявся вітер. Хмарами термосив, розганяючи їх отарами по небосхилі й припинав їх шнурками дощу до землі. Курилися верхи, хмари низько колотилися понад чубами дерев, образ танув, розпливався у ситківці.

Ранками підсовувався кусливий приморозок і сріблив трави, кущі й верховіття інеєм. Досвітками й вечорами, металічним ударом ґонґа котилося понад верхами надихане жагою, глибоке »оооааг« розкоханих оленів. Далеко від людських осель, на обширній галявці заздрий олень збирав гарем лань і взивав гідного собі суперника на лицарський герць.

Вовчик виріс. Тепер ростом дорівнував він майже дорослому вовкові. Лише хистка його, струнка постать зраджувала молодечий вік. Перемандровував із місця на місце. Любив зашитися в гущавник лепехатого під-

білу, досвітком станути на камені серед потічка, хлепнути язиком льодоватої води й побігти вниз за струмком. Зручно перескакувати з каменя на камінь, перебігати принагідними, хисткими кладочками понад шипотами й гнати швидко-швидко, наче б з течією переганявся. Вода спадала каскадами, щось мугикаючи собі між камінням. Вовчикові вчувалися в тому жебонінні якісь голоси, перегукування. Вода бралася білою піною, щось бовкала до нього з глибини, мчала вперед, врешті вмовкала, виплинувши на широке плесо.

Звичайно Вовчик добігав до закруту. Тут потік Камінець спадав водопадом із висоти яких двох метрів. Над водопадом підіймалася широка, вигідна плита. Вовчик любив тут вигріватися на сонці й прислухуватися до безуговних розмов, що їх ніч і день провадили води потічка з камінцями.

У стисненім провалі між верхами Лютою і Малим було тепер сиро й холодно. Потічок вилляв і котив свої мутні хвилі понад гущавником підбілу, мов яка ріка, та ніс на плечах горбатих хвиль вирвані прибережні кущі, часами підмулену смерічку; по дні несамовито гуркотіло кочене каміння.

Та вовчик сьогодні не звертав на це уваги. У ньому болячим зубом заскиміла хандра, що мучила його малим щеням. Заговорив у ньому невтишеним голосом поклик вовчої громади, що саме тепер десь збиралися в ватаги. Кожної ночі чув він перекликування співплемінників та побігти за звабливим покликом щось його не пускало.

Та сьогодні видалось йому, що вже довше не видержить. Небо під вечір прояснилося й заповідалася вночі гарна погода. Вовчик знав, що сьогодні викотиться повновидий місяць та розпалить до горячі в його серці ту містичну тугу, що її втишити може лише гін за внутрішнім покликом біологічного звязку з вовчою громадою.

Короткий осінній день якось без переходів злився з сумерками, заснувався молочною імлою й згас.

Скороніч одізвалося тут і там виття, якесь коротке, вриване. Той сам голос обізвався тут, за хвилину пів кільометра вбік, наче перегукування. Йому відповів другий голос. Небавом оба голоси злилися і втихли за верхом. Два вовки зустрілися й побігли поруч.

Вовчик довше не вагався. Без зайвих товкмачень стало йому нараз все ясне й зрозуміле. Це ж була ніч зборів племени. З молоком матері він виссав це знання. Без надуми, не оглядаючися ні вправо, ні вліво, не схибляючи й на метер від обраного напрямку, Вовчик побіг за підшептом правічного інстинкту.

Зійшов повновидий, наче вилитий місяць. У лісі розснував він на шляху плетінку тіней. Скопичувалися тіні то тут, то там і до омани нагадували якісь застави, то глибокі перешкоди, провалля. Та вовчик певно й без застанови запускався між заплутану їх мережу й неомильно виминав дійсні перешкоди, що закриті тінями, чаїлися на його дорозі.

У сирім повітрі лунали далеко перекликування. Чим довше він біг, тим частіше вони відзивалися обабіч шляху. Ось поруч, на тлі куща бучини мигнула без шелесту сіра тінь через освічену галявку. Вовчик більше нюхом вгадав, як побачив кревняка.

Кінець дороги був уже недалеко. Все вказувало на те, що тут, а не де інде, відбуваються вовчі збори. Вкруг перехрещувалася в різних напрямах, і поруч себе бігла вовча тропа. В нюх бив сильний, млісний вовчий пах. Тут недалечко десь залягло кільканадцять вовків. Мов очманілий біг Вовчик стежкою громади. Це був крутий плайок серед гущі посплітуваного жерепу, з пробленими в ньому проходами,що лише орієнтуючись після

свіжих слідів своїх попередників, зміг Вовчик сюди передістатися. І цілком нагло перед його очима виринув незабутній образ. На невеличкій галявці, залитій вщерть місячною прозолоттю, лежало, походжало, сиділо з підкуленими під себе ногами яких до трьох десятків вовків. Окремо матері з молодняком, окремо пошрамовані, заправлені в боях, лестощах і ловецьких виправах старі самітники. Мов добуті трофеї обносили вони свої згоїни, лисини по висмиканих жмутах шерсти, брак кусня, а то й цілого вуха, рештки пообскубуваного хвоста, потороцені в пастках кінцівки. Непорушні й сановиті лежали, розкинувшися в повний ріст, вони, батьки родин, провідники ватаг, дужі й кріпкі самці. Широкогруді, з твердим, хитрим блиском у миґдалових лискучих очах, самою своєю поставою наказували пошану й послух.

Вовчик несміливо всунувся на поляну.Ількоро прищурених, допитливих очей скинули на мить по ньому й знову збайдужніли. Ніхто його тут не чіпав, наче б не помічав.

На поляну вплинуло ще декілька тіней. Ясний та лискучий місяць впер своє око просто в поляну. Круг самітників захвилював. Зпоміж них висунувся величезний, худий вовк і спершися кріпко на випростованих передніх лабах, спершу тихо, жалісливо заскавулів. Щодальше його величезний лоб перехилювався чимраз більше назад, в горлянці переливалася ґучна каденція змішаних високих тонів. Чимраз вище пнявся голос вгору нотками, від котрих леденіє кров і по спині бігають мурашки, врешті прорвався проймаючим зойком, що втонув у протяжнім, могутнім реві.

Старий Вовк співав одвічну пісню вовчого роду — до Місяця.

Замовк старий Вовк й уходзвінка тиша залягла поміж громадою. Та місяць світив і висилав нитки золотого проміння. Ледвичутними білими пальцями торкалося воно напнятих у душі збірної вовчої громади струн.

Кров головокружно парила окропом. Байдужі, здавалося, могутні самітники засовались. Тихе, пробне скавуління врізалося скреготом у тишу, задзвонило гострим, різким тоном, глибоким зойком, мов мечем розкололо напяте ожидання й потужним ревом, відбите тисячним відгомоном, зарокотало понад верхами.

Вовчик не тямив, що з ним діялося. Невідомо, як він опинився в тіснім крузі вовчих тіл, що плече об плече, повернені лицем до місяця витали його предковічною піснею.

У горлі Вовчика ожили тони. Він не стидався вже тепер тих згуків, що нераз душили були йому горло. Це ж був боєвий оклик його могутнього славного роду, признака відрубности. Рід цей вільний і невмірущий останеться повік, доки житиме на землі бодай один вовк, що зуміє осінною ніччю, на повні, завести цю пісню.

Кров у його бючках закружляла живо-живо. І на хвилях пісні полинули геть у простори його щоденні турботи, буденні клопоти й розчарування. Були лише: він і його рід, звязані нерозривним ланцюгом співзгучности тих, що істнували перед віками, з тими членами вовчої громади, що може десь далеко звідсіля тепер так само до місяця заводять. Розбудилося в серці Вовчика почуття психологічного звязку між осібняками того самого роду, свідомість односги племени, — й звязало його з тим племенем нерозривно на смерть і життя, у пожертві й побіді.

Невідомо, як довго це все тривало. Може кілька годин, може лише хвилину. Нагло виття прорвалося. Кривавий місяць зникав за верхом. Подихав легіт, предтеча світанку. Сірі тіні вовків, по одному, висовувалися з круга й мовчки зникали в таємних проходах, серед густої повсті сплетеного жерепу.

БОГДАН ДАНИЛОВИЧ

За силу тіла й духа

З ДНІВ МОЛОДІ В СЯНОЦІ
Перетягання линвою

Сила — це для людини велика річ. Щоб жити — треба сили. Та не тільки сили тіла, але й сили волі, розуму, сили духа. Хто узброєний в ці прикмети, сміло може йти в життя. Бо життя це боротьба, хто поворотніший і сильніший, той побіджає. хто нездарний і слабший, той паде.

Людина приходить на світ дуже квола, слабенька, але в ній вже від самого народження дрімають великі сили. Треба їх розбуджувати, розвивати, плекати, бо без цього вони розвинуться дуже слабо, а то й зовсім занидіють. Щоб дитина розвивалася, щоб кріпшала на тілі й дусі, про це дбають зразу батько й мати, а далі й школа. Батьки й школа дбають отже про *виховання* дитини, так, як знають і вміють найкраще.

Коли ж дитина підростає, стає юнаком. Юнак, це вже не слаба, маленька істота, він вже самий бачить і розуміє, що треба плекати свої сили, щоб вирости на розумного, здорового, чесного чоловіка. — Отак юнака виховують не тільки батьки й школа, він починає вже теж і *самого себе виховувати*, починає *самий* розвивати в собі свої сили. Отак поруч виховання починається велика і важна для людини справа, починається *самовиховання*.

Для народу, що немає власної держави, справа самовиховання ще тим важна, що школа й інші виховні установи та товариства бувають чужі, а то й зовсім їх немає. (От Польща заводила на українських землях тільки польські школи, а всякі непольські товариства розганяла). Тоді кожний мусить самий про себе дбати, самого себе виховувати, готовити до життя.

Самовиховання мусить бути *всестороннє*. Не можна ж плекати тільки сили розуму, або тільки сили тіла. Дуже важна частина самовиховання це *самоосвіта* — себто ця праця мозку, що гострить розум, думку і дає людині з книжок освіту — знання, таке, яке їй потрібно (селянинові про те, як краще землю управляти, вчителеві про те, як дітей виховувати і т. д.). Поруч *самоосвіти* стає *тіло-самовиховання*, — себто дбайливість за те, щоб розвивати — плекати тіло, а з тим і здоровля.

Про самоосвіту й інші роди самовиховання доведеться балакати окремо.

Тут нашим читачам-юнакам і юначкам хочемо розказувати про вагу і потребу плекання тілесної (чи з чужого кажучи — фізичної) справности-сили, і здоровля (себто про ґіґієну — способи зберігання й плекання здоровля).

ЩО ТАКЕ СПОРТ?

»Сили не купиш, але придбаєш« — каже народня приповідка. Придбати сили і здоровля можна шляхом тіловиховання, чи — з чужого кажучи — шляхом фізичного виховання. Найважнішою його ділянкою є спорт: бігання, скакання, кидання (метання), плавання, веслування, їзда колесом, конем, копаний і ручний мяч. саночки, совгарство, лещетарство, і т. д. Декому може зразу насунеться думка, що це все тільки ігри-забави, а доброго з цього мало. Нащо людині бігати, скакати, чи що інше, коли й так увесь день нераз добре напрацюється ціпом, чи косою, нарухається стільки, що й кості болять — оттака думка повстане не тільки в старшого, але й в юнака, що досі ще ніколи зі спортом не мав до діла.

Тим часом воно не так. При фізичній (себто тілесній) праці і справді розвивається сила, але не цілого тіла, а звичайно тільки рук, решта ж тіла просто нидіє. До того ж праця мучить, висилює людину, спорт навпаки, дає навіть відпочинок і розвиває ціле тіло людини, всі його частини. До того ж спорт відбувається все на свіжому, здоровому повітрі, тоді, коли праця буває звичайно в якомусь замкненому місці. Юнак, що працює в стодолі при молотілці, надихується пороху, а з ним дістаються до його тіла тисячі-міліони заразнів, з чужого кажучи — бактерій-мікробів, що від них починаються всякі хвороби, зокрема хвороба легенів. А вже праця шевця, вічно згорбленого на стільці, дуже нездорова. Для нього спорт-рух на свіжому повітрі це конечність, щоб зовсім не занидіти.

Людина з самого малку потребує руху. Дитина вже в колисці рухає руками і ногами, а старшою вона сама рветься зимою до саночок, совгів, а літком на леваду побігати й покупатися в річці. А як радо юнак сідає на коня, рветься до лука, до колеса, човна і т. д.

Отак тіло саме домагається, щоб його розвивати, кріпити, робити проворним, звинним, метким, здоровим.

Треба ж тільки робити це розумно, знаючи, який саме спорт кому потрібний і в який спосіб його вживати.

От і тямлячи про те, щоб ми юнаки і юначки виростали проворні та здорові тілом, а за тим і духом, відводимо в нашому часописі окреме місце для справ спорту і здоровля.

Треба ж нам, українській молоді тямити самим про себе, бо ніхто за нас не подбає.

»ЯСНІ, ВЕСЕЛІ В НАС ЛИЦЯ...«
Відбиванка в таборі в Рогізні, коло Люблина.
Літо 1940.

»ПО „ФАС", ПО „ФАС"
ІДЕМ ВСІ ВРАЗ...«
З юнацького табору в Турковичах. Літо 1940.

ГУРТОМ ДО ПРАЦІ!

В державних народів піклується за фізичне виховання молоді держава. Вона влаштовує великі спортові майдани, купелеві місця-басейни, відповідні руханкові салі і т. д., а молодь гуртується в окремих руханково-спортових товариствах.

Ми мусимо самі за себе тямити, мусимо шляхом фізичного самовиховання плекати самі своє тіло. Польща не дозволяла творити українських спортових, чи інших гуртків молоді. Сьогодні молодь має вже змогу гуртуватися чи в своєму окремому товаристі, чи при »Просвіті«, »Рідній Хаті«, копе有ративі, чи при новім »Освітнім Товаристві« і тут почати самовиховну працю.

Ми, українська молодь сіл і міст не сміємо сидіти бездільно, бо кожна хвилина дорога. Час нам до праці над самим собою, час надолужувати втрати минулих років, час нам вигострювати свою думку і розум, час шляхом самоосвіти і спорту навчитися боротьби з життям, витривалости, відваги, точности, карности! Час готовити себе на мужніх і розумних членів своєї громади і свого народу.

ВОЛОДИМИР ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ

Моя Земля

Я вийду за село в осінню днину
І стрягне зір в безкраїй далині,
Цілує сонце землю мов дитину,
Пливуть хмарки по неба синім дні.

А в низу море нив у чорних скибах,
Нитки доріг прядуться в сизій млі,
Стрічки річок в блакитних звоях-згибах
Чільцем обмотують чоло землі.

Це Ти, моя красуне, Земле Рідна
У величі осінньої краси,
Це Ти, що нам зерно даєш дорідне,
Що нам умаюєш левади і ліси.

Це Ти, що Нарід мій над все коханий
Кормиш і поїш мов своє дитя,
Що вчиш його в мозольному змаганні
Виборювати право на життя.

Тобі любови дар я свій складаю,
В потребі дам життя свойого дні,
Бо жертви більшої не бачив і не знаю —
Так, Боже, Ти допоможи мені!

З ЮНАЦЬКОГО ТАБОРУ В ТУРКОВИЧАХ, ЛІТОМ 1940.

Кашоварки »купають« казани в Гучві. Учасники табору при розкопках г. Червеня.

П. МІРЧУК

Орлиним шляхом

ВІД КАЗКИ ДО ДІЙСНОСТИ

Казок про літаючі кораблі, чи людей, що дорабляли собі крила й літали мов птахи, багато в кожному народі. Але минали сотки й тисячі літ і ті чарівні казки лишались усе тільки казками і гордими, але, як здавалось, нездійснимими мріями людства.

Одначе підприємчивий і творчий людський дух не міг погодитись із тим, щоб опанування людиною воздушних просторів лишилось на завжди тільки мрією. Знаходяться люди, що пробують здійснити її. Та безуспішно. При кінці XV. в. по Хр. італійський ґеній Леонардо да Вінчі опрацював був навіть і вирисував пляни літаків, що, як показується тепер, були зовсім правильними і опирались на тих самих правилах механіки, на яких сьогодні будується літаки. Та збудувати такий літак і пустити його в мандрівку по воздушних хвилях йому не довелось. Бракувало рушійної сили, бо мотору, ні електрики тодішня наука ще не знала.

БАЛЬОНОМ У ВОЗДУШНІ ПРОСТОРИ

Щойно 1783 р. вдалося братам Монґольфє злетіти понад землю. Їх »літаючий корабель« був збудований на інших наукових підставах, як проєктував да Вінчі. Понад сотню літ перед їх пробою, єзуїт Скот звернув ученим увагу на те, що теплий воздух є лекший від зимного; тому якби збудувати бальон і виповнити його теплим воздухом, то він злетів би вгору.

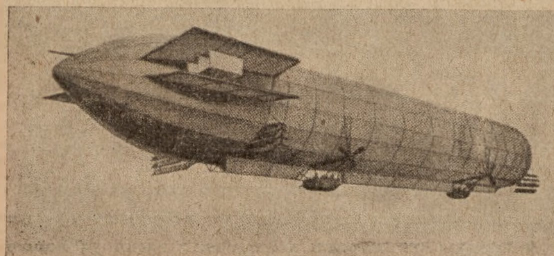
Це фізичне правило й використали брати Монґольфє. В червні 1783 року показують вони паризькій публиці свій бальон, що злітає вгору, а в листопаді цього самого року двох перших летунів перелітає бальоном на протязі 20 хвилин около 10 кільометрів і осідає щасливо на землі.

Ця подія була переломовою в історії летунства. Небуденний вдалий помисл захопив усіх. Наслідників знаходиться скоро чимало. Досить часті невдачі, що кінчились звичайно смертю летунів, не відстрашують смільчаків. Бо побіч нещасливих випадків, світова преса починає чимраз частіше нотувати вдалі лети. 1785 р. вдається перелетіти бальоном понад море з Англії до Франції. Часті проби вводять різні удосконалення, прим., в новіших часах наповняють бальон не теплим воздухом, але спеціяльним газом гелієм, що є багато лекший від воздуха.

Казка про літаючі кораблі здійснилась. Тепер треба ще було лише опанувати бальон, кермувати напрямом його лету.

СХОПЛЕННЯ КЕРМИ БАЛЬОНОМ

Кермувати летом бальона вдалося вперше летунові Тісандрє в 1883 році, рівно сто літ після першого вдалого лету братів Монґольфє. Зробив

НІМЕЦЬКИЙ БАЛЬОН ЦЕППЕЛІН.

це він при помочі пропелєрів*), порушуваних струєю електричної батерії. За 23 хвилини пролетів він 7,6 кільометра і вернувся на те саме місце.

Найбільші заслуги для опанування керми бальоном поклав німець, ґраф Цеппелін. Він то власне вперше вживає в своїх бальонах мотору, щоб порушувати пропелєр. Зразу всі приймають його пляни кпинами. Тимбільше, що дві перші проби невдались. Але Цеппелін не зражується і доказує таки вкінці, що його помисл правильний. Сьогоднішні кермовані бальони будовані всі на підставі плянів Цеппеліна.

ЛІТАЮЧІ КОРАБЛІ

Але людство не вдоволяється бальонами. Йому хочеться збудувати такі правдиві літаючі кораблі, з дерева й заліза, а не лиш з полотна й газу.

Перший крок у тому напрямі робить німець Отто Лілієнталь в роках 1891—1896. На свому безмоторовому апараті доконав він лету понад 2.000 метрів, осягаючи довжину 300 метрів та висоту 30 метрів.

Американці, брати Врайт рішають покористуватись мотором, як це вже вживалося при бальонах. 17. грудня 1903 р. перелетіли вони на свому літаку 280 метрів за 45 секунд.

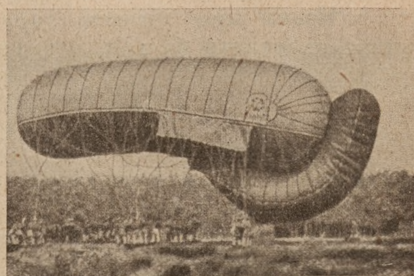
Який смішно маленький осяг в порівнанні з сьогоднішніми! А однак він заважив на історії летунства. На літак звертають чимраз більше увагу. В 1909 р. летун Блєрйо перелітає літаком понад море з Англії до Франції.

Найбільш плідний розвиток летунства приходить по світовій війні. Сьогодні простір, що його може перелетіти літак за одним разом міряється не метрами а тисячами кільометрів. (Рекорд: 10.001 кільометрів). А тягару може забрати великий перевозовий літак до 10.000 кг., а виїмкові велити навіть до 50.000 кг.

Перевозові літаки, що літають стало по тій самій лінії, перевозять сьогодні подорожніх таксамо вигідно й безпечно, як поїзди, чи кораблі. Нутро пасажирських кімнат на перевозовому літаку уряджене роскішно. До услуг подорожніх є там розкладані ліжка, а в осібній кімнаті буфет. Спеціяльні уладження не допускають гуркоту моторів так, що подорожні можуть між собою розмовляти, чи слухати радія. Скорість пасажирських

Німецький пасажирський літак.

Військовий, т. зв. запоровий бальон.

*) Пропелєр — це прибиті навхрест дві сталеві листви, вигнуті так, що при скорому обороті творять якби шрубу. Пропелєр, прикріплений зпереду, обертається дуже скоро при помочі мотора, вверчується у воздух, як сверлик у дерево, і тягне за собою літак.

літаків є пересічно 200 кільометрів на годину (це є три рази скорше. як ішли польські поспішні поїзди).

НІМЕЦЬКЕ ЛЕТУНСТВО НАЙСИЛЬНІШЕ В СВІТІ

Німеччині версайським миром заборонено розбудовувати воєнну летунську фльоту. Тому Німеччина лишилась була далеко позаду. Але коли державну владу в Німеччині взяв у свої руки Адольф Гітлєр, ситуація дуже скоро змінилась. Він порвав ганебні пута версайського миру. Німецька боєва летунська фльота почала впарі з іншими родами зброї розбудовуватись. І вкоротці вона не лиш дорівняла іншим, але й перевищила їх. Сьогодні німецька летунська фльота перевищує кількістю і якістю англійську й французьку воздушну фльоту взяті разом, а тим самим є найсильнішою в цілому світі.

Могутність німецького летунства маємо нагоду подивляти в теперішній війні; в скорому часі добуло воно небувалі досі успіхи. Воно до трьох днів знищило зовсім польську воздушну фльоту; воно теж головно причинилось до того, що до двох тижнів ролетілась Польща, яка виставила до бою двоміліонову, ненайгірше узброєну армію. Таким блискучим успіхом не могла й не може почванитись ніяка друга армія в світі.

Цю могутність відчуває тепер на своїй шкурі й Англія. Під градом німецьких летунських бомб розлетілась у переполосі англійська сухопутня армія в Норвеґії. А на морі десятки англійських кораблів іде на дно, поцілені бомбами з німецьких літаків. А сьогодні звалища в Льондоні є грізним знаком для Англії.

В перше в історії людства зайняли німці міста і то такі великі як Амстердам, або Ротердам — з літаків. Тому теж Німеччина чується непобідимою і з глумом дивиться на безсилі борикання свого противника.

(Продовження буде).

Німецькі бомбовики переможно ширяють у повітряних просторах.

М. Б.

Право власности у звірят

Звірина розуміє, а може краще відчуває, що якась річ це виключно її власність. До таких річей зачислюємо леговище — отже гніздо, нору, — добичу, простір, або обшир, який деякі звірі хочуть мати виключно для себе. Треба тут іще згадати дрібні предмети у звірів, яких держимо в неволі. Вже Дарвін зробив у цій справі дуже справедливу заввагу, коли описував звичаї малп у зоологічному городі: »Одна малпа, що мала зіпсовані зуби, розтовкала горіхи каменем. Доглядачі ручили, що малпа той камінь ховала в солому і не давала його рушити ніякій другій малпі«. Маємо тут виразне почуття власности. Це саме в домашніх звірят. Нпр., пес дає виразно пізнати, що каганець або миска, з якої їсть, це виключно його власність. Відомо також, що пес знаменито відрізняє річи свого пана від чужих і тому так добре надається до сповнювання обовязків сторожа.

Дарвін каже справедливо, що й у птиць є поняття власности щодо гнізда. Це безперечно можна сказати про кожну звірину, яка будує собі леговище з трудом, нпр., лис, крілик, борсук та ін. Відомо, як птиці старанно будують гнізда для своїх дітей. Знаємо, що між ними відбувається постійно боротьба за гніздо краще положене, за соняшне місце і т. д. Бо на вибір місця впливає багато обставин. Не всюди грозить однакова небезпека від людей та інших ворогів; не кожне місце є так само добре забезпечене перед дощем, вітром і змінами температури. Що птиці розуміють добре та оцінюють такі різниці, про це переконують нас боротьби, нераз криваві, між птицями різних пород. Відомий німецький дослідник життя звірів Брем (Brehm), оповідає: »Над моєю кімнатою находилось гніздо, яке було добре положене і тому було все зайняте. Найчастіше гніздились там шпаки, іноді воробці, а деколи ластівки. Воробці все мусіли уступати перед шпаками, а шпаки перед ластівками. Боротьба була кривава, але ластівки нічим не зражувались і здобували коштом найбільших жертв гніздо для своїх самичок«.

Так само має багато основи погляд, що лис, щоб заощадити собі праці, виганяє борсука з його нори. Це вже доказане. Одначе бачимо дуже дивне явище, що звірі тієї самої породи шанують власність своїх братів. Еспіна робить справедливу заввагу: »Багато звірят розуміє, що це таке власність, і знає, які обовязки накладає здобуття та оборона власности. Звичайно вміють пошанувати границі посілости, назбирану поживу та гнізда тієї самої породи«.

Особливо виразне почуття власности має звірина до своєї поживи, зокрема до своєї добичі. Навіть освоєні звірі не терплять, щоб хтось їм забирав харч, так, що навіть пес гарчить на власного пана, коли він перешкоджує йому в їді. В зоологічному городі в Берліні перед кількома роками слон вбив свого дозорця. Той небувалий випадок пояснювали собі тим, що слона ввів певно в блуд сам дозорець невластивим рухом; слон мабуть думав, що дозорець хоче йому відібрати харч, який приніс.

Та найбільше цікаве, що всі звірі, які живуть самітно, а властиво парами, займають для себе певний простір і люто кидаються на кожного, хто переступить границі їх території. Здавалося б, що питання земської власности це виключно привілей чоловіка, а одначе так не є; причиною цього — як між людьми, так і між звірятами — є справа поживи.

А що так є, за тим промовляють оці факти: коли тільки є багато поживи, то звірята все живуть побіч себе в найбільшій згоді, навіть такі, що перше вели між собою завзяті бої. Чому? — Тому, що всі мають доволі по-

живи й усі можуть без боротьби і труду заспокоїти свій апетит. І навпаки, дивуємось дуже, що напр., хижі птиці виховують свої малі дуже старанно і з посвятою, але як тільки їх діти виростуть та є вже в силі самі себе викормити, тоді старі не тільки їх викидають із гнізда, але навіть виганяють зі свого ревіру.

Ми пояснюємо собі той факт дуже просто: інстинкт наказує дбати за своїх дітей, доки вони ще потребують помочі; як діти стануть самостійні, то стаються суперниками батьків, і тоді мусять із ревіру уступити добровільно, а як ні, то їх виганяють силоміць.

До звірят, які боронять вступу до свого ревіру, крім хижих птиць, належать іще журавель, куропатва, зяблиця, — а з поміж ссавців дінґо або здичавілий пес і рись. Дуже цікаве було б зіставлення всіх пород звірів, які тим чином присвоюють собі панування над якоюсь територією. Брем пише про осла таке: »Пара ослів, самець і самиця, держуться раз вибраної сторони так, що навіть у зимі її не опускають, оскільки сторона є багата в поживу«.

Видно, що самітні й товариські звірята присвоюють собі певний обшир і стережуть таксамо, як люди одної народности, границь своєї батьківщини. Не можна дивуватися, що малпи, які стоять найближче до людини, нераз зводять справжні боротьби за дерева з овочами. Один автор так описує боротьбу між індійськими малпами: »Зразу брали участь у боротьбі тільки найсильніші самці, але коли один із двох поляг, бо йому другий роздер шию і горло, тоді прибігли самиці на поміч. Під їх напором упав самець, що був зразу переможцем, а його банда втекла, оставивши кількох невільників у руках своїх ворогів«. Тим чином можемо собі також пояснити, що нового звіря, приведеного до стада, нпр., купленого коня або корову, жде тяжка недоля й переслідування. У цілої череди будиться ймовірно інстинкт, що череда і простір становлять одну цілість, і що новий приблуда це суперник, якого треба геть усунути.

Що торкається гнізда, добичі і поживи, а особливо обширу, то поведення звірят доказує безсумніву, що в їх розумінні вони мають виключне право до тих річей. Це зовсім природне, бо всюди посідання це питання життя, отже й збереження породи.

І за оце посідання йде в звірят, як і в цілій природі, безупинний бій. Бій, в якому побіджає все сильніший

З ДНІВ МОЛОДІ В СЯНОЦІ

То не Діоґен у бочці, а учасник бігу з перешкодами.

»ДО НАС ШУМИТЬ ЗЕЛЕНИЙ БІР...«

Прогулька учасників табору в Турковичах. Літо 1940.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ

Соколиська

(Присвячую Д-рові Петрові Біланюкові)

Гори камінних звалів. Чорні острівчики на блакиті ріки. Широкі брили пісковику та ґраніту. Береги вищі від міських хмародерів. Але перші зарінки засіяні дрібним піском. Вище лави зачинається справжнє річище.

Химерна ріка — цей наш бескидський Вислік. Нецікавий зовсім у свому долішньому бігу; він свою середину то так споганив у ляцьких сторонах, що сама багнюка, грязюка, гидь, бридь, болото засмічує його корито. — Він погнівався та нароком такий в цих сторонах. Зате перші його води, або знов у цих своїх кінцевих селечках, в яких поселилися Хмелеві дружинники, наш Вислік найчистішими перлами черкоче. І моргає павиним оком, кличе, привелює пірнути в його водяні, хрустальні черкітки. На цих його мяких острівчиках краще сидіти, як на княжому сідалі. Сонечько музяє, гарячими долонями скобоче: під стопами на водяних перлинах риби герцюють, сміливіша плотиця совгається по дзеркалі ріки, з глибин виплигають широкопері маруни, на два водяні прути у стіп острівчика крізь широко відчинені свої зявки срібними панцирями кований ялець бульку булькає, а громада карасів танцює гопака на білій водяній доліві.

За лавою погинається Вислокове коліно в підніжжі Кичури. Вода тут не глибока, по рівних сухих камінних сходах у чобітках легко перейти на другий беріг. Але вище тих сходів урізується вода в гостру ґранітову запору та глибоко нуряє свої білі качурі. Глибоко тут по самі вуха, а всі камені зеленою губкою косматі. Потім видовжена блакитня лента й при другому коліні темна зелень, бо тут прибережні липи купаються в блакиті водяного кола. Але найкраще русло ріки Вислока починається щойно від цього другого коліна. Люди в селі називають це місце Соколиськами.

Русло ріки під Соколиськами заставлене від півночі високим, стрімким, камінним берегом, що кінчається аж на Щобі; від заходу густа ліщина, а схід і південь у соняшних обіймах від першого ранку до перших сутінків. Водяні сходи, пороги, стіни каменів гарячі від цього сонця. Вода тут, яку хочете. І по коліна, вище пояса, по бороду, з чубом, і до дна не добитися. А риби, як малі діти. Рибячі плавки кращі як малина, коралі калини, або красні губи вродливої молодички. Рубінові плавки Вислокових риб водяними зірками мерехтять.

Під нашими Соколиськами показав Вислік усі свої чудеса. В однім місці заквітчався вінком самих золотих острівчиків і змережав свої старечі рамена спижевими крицями лежачи розверненими боками до широкої соняшної верети. У другому поясі награбав своїми пальчатами кіпчасті кучугури синіх, білих, ясмінових, смарагдових та шафірових зернят; бродить Вислік по цих кіпцях, ховзається, пянким танком зоскакує та поігравшися досхочу, поздовжньою струєю захлюпує ці горби піску, під ноги собі вистелює та знов обернувшись на своїй білій пяті, погинається цілим ростом своєї глибини, викидає з підземелля своїх обарінків ще кращі гладжені, точені, шліфовані камінчики, свої водяні квіти.

Свій лівий беріг застелив Вислік камінним піддашшям і внуряв свою білу бороду в сутінки крилатої черешні. Ягоди черешень падуть кульками на його водяну бороду, але рибяні нурки чимдуж виловлюють ці солодкі кульки та з удоволенням бовтаючи широкими веслами своїх хвостів, розчісують пасма водяного Вислокового дідугана в окремі кучеряві крайки, білі кручені доріжки. У цьому місці під високо звисаючою ґранітовою присло-

ною булькоче студене джерело, вигортає з своїх тайних закамарків повні пригорщі перлених самоцвітів та пісковою мережкою передає їх закаблученою пращею в плесо Вислока.

Та вийшов би дехто на вузьку доріжку, що вється на крайчиках стрімких берегів, може побачити на самому долі, під найвищою Соколиною стіною рештки розвалених камінних сходів. Ці сходи вели поміж ліщиновими кущами до урочища, в якому жив і годував соколів у своїх гніздах найкращий мисливий бескидських зворів. Його соколине стадо білою хмарою сідало на крижалах мурованої палати. Але сьогодні нема вже ані одного старого діда в тих сторонах, що памятав би живого володаря соколів. Осталася тільки сама казка про цього мисливого рибалку.

...У давні часи приїздив до свого села князь Роман на лови. Тяжко було йому щороку возитися з соколиними гніздами. Тому то остався один його дружинник у горах і шукав місця на палату й соколині сідала. По кількадневних мандрах у густому борі дружинник добрив до гірської ріки та пішов її руслом під сонце, шукати вірлиних скель. — Як же радувалася його душа, що знайшов він такі камінні замчища. Палату вигородив він собі з найкращого злому крицевих плит і окремі сідала для княжих соколів. Довгі роки кормив княжий дружинник у цих сховищах свої птахи. І щороку ходив з князем Романом у бескидські бори ловити пишні горностаї та стежити за лисами й лісовими котами. Аж одного року в самій середині гарячого літа, увігналася татарська віднога Вислоковою доріжкою до самих джерел і повертаючися знову на сянічанські доли, підглянула соколині гнізда. — Давай підступати під мури, щоб захопити дорогі скарби й безліч народу молодого... — так поганець татарин думав і пнявся по дебряних нетрях під мури.

Татари здобули підступом соколині тереми. Вигубив же сокольник половину цієї наволочі й загатив поторощеними татарськими черепами пів свого річища. Татари, що ще осталися, обійшли гору та зверха, від ліщин хмарою чорною, як ніч, угналися в камяні палати.

— Не вірте, що живого допали сокільника. Це найгірша сплетня! Дружинник полетів на крилах своїх соколів та в цих окраїнах, де наш гордовитий Попрут, наперекір цілому ляцькому світові, прорізав собі догідну дорогу з півдня на північ крізь ґранітові карпатські гори, — у цих саме окраїнах княжий сокільник завів собі ще кращі соколині гнізда та чекає на нову зустріч галицьких боярів з братами Срібної Землі.

На Соколиськах пнуться вгору камінні сходи, але до урочища стежка так густо зашита колючками тернини, що шкода пнятися до соколиних гнізд. Пригадую собі, як у 1916 р. їхав доріжкою понад Соколиськами навантаженим сіном возищем патлатий москалище, та біля Соколиних гнізд відкружилася земля, — передня теліга з ґаздівськими конятами пішла вперед, але салдатом бабахнуло аж на ліщинові зарінки. — Хто його там відає?.. Але ґаздове з Тарнавки й Завоїв їздять і північньою годиною возять своє збіжечко Соколинською доріжкою та ще й сліпе жеребятко нікому не потонуло в цих крутіжках.

МУДРА КНИЖКА — СКАЖЕ ВАМ БАГАТО
З ТОГО, ЩО КОЛИСЬ ДРУГИМИ ПОСІЯНО Й ПОЖАТО

Яків Щоголів

ЩО ВМІЄТЕ ДОБРОГО, ТОГО НЕ ЗАБУВАЙТЕ, А ЧОГО НЕ ВМІЄТЕ, ТОГО УЧІТЬСЯ!

Князь Ярослав Мудрий

ЯР.

Як навчитися грати у відбиванку?

Неодин з юнаків хотів би навчитися гарно грати у відбиванку. Неодному подобалося, як другі юнаки, прим., добрими поданнями, чи гострим стрілом з високого підскоку запевняють побіду своїй дружині.

Щоб досягти таких умілостей — треба вміти грати, вперш у чергу треба добре володіти головнішими елементами гри. Без того відбиванка стає замало боєва, не муж еська і не дає учасникам змоги виказати свою тілесну спроможність, а за тим стає нудна й не цікава. Без опанування подач, а головно гострих стрілів з-понад сітки т. зв. стинань, виграна залежить від того, котра дружина зробить похибку. І так обі дружини ждуть на похибку противника. Це нетерпеливить і знеохочує. Юнаки дивляться тоді з погордою на відбиванку і рвуться до копаного мяча. Коли ж його немає, вкінці знеохочуються до змагових гор.

Само собою, що це недопускаємо. Відбиванка і завдяки малому грищу і недорогому приладдю дуже корисна гра. Тільки ж треба її якслід вивчити. А це потребує й часу й терпцю.

При науці треба вправляти поодинокі основні рухи гри так довго, аж навчимось виконувати їх відрухово. У грі нема часу думати, яким рухом слід відбити цей чи інший мяч, це мусить діятись відрухово.

Треба уложити собі плян рухів постепенно від легших до тяжчих і учитися їх виконувати спочатку поволи, а відтак чим раз скорше, аж дійдеться до відрухового їх виконування. Та така наука може дуже легко стати нудною. Тому ті вправи треба переводити тільки короткий час, прим., 10. хвилин перед грою, а опісля вже вести саму гру. Впрочім навіть науку рухів можна зробити цікавою, коли обі сторони будуть взаїмно старатися, щоб краще виконувати рухи, як противна сторона.

Таким першим основним рухом є відбивання мяча двома руками і то рівночасно, одним *ударом*, а не стусаном (пхаючи), чи веденням. Долоні слід тримати близько себе з розхиленими дещо пальцями, але не сміють вони творити заглубини, гнізда, де міг би мяч довше затриматися.

При відбиванці мяч має бути відбиваний, а не відпиханий і тільки дуже короткий час стикатися з долонями. Не можна теж чекати, аж мяч упаде на долоні, подасть їх взад і щойно тоді його відпихати; мяч мається відбивати коротким гострим випростом рук проти лету мяча, так щоб долоні стрінули його ударом по дорозі в леті. Засадничо роз-

---

*) Що таке відбиванка і правила цеї гри гл. книжка »Змагові гри, відбиванка й кошівка«, Вид. Б-ки »Дороги«. Ціна 0.50 зол.

різняємо два роди подач: а) горішня, б) долішня. Горішня, коли мяч відбиваємо вище пояса руками, спрямованими до гори, — долішня, коли мяч є нижче пояса і відбиваємо його руками спрямованими вділ.

При горішніх подачах долоні мають бути звернені до переду на висоті чола, палюхи коло себе, пальці

легко зігнуті й розхилені, рамена розхилені на бік. Мяч відбиваємо пушками пальців, випростовуючи рамена проти лету мяча. Горішні подачі є найпевніші й найцільніші, тому що можемо раменами довільно порушати й надавати мячеві бажаний напрям. З тієї причини змагуни, як лишень мають час, повинні так уставлятися, щоб відбивати мяч горішньою подачею.

Якщо мяч є нижче пояса, тоді треба його відбивати руками опущеними в долину, звернувши їх долонями вгору, а палюхами назовні, вдаряючи рухом здолини вгору. Цей удар є менше певний, бо свобода рухів рук є ограничена. При виконуванні обох цих рухів уставка ніг грає дуже велику ролю. Від цього залежить, чи можна виконати скорий добіг до мяча, скок вбік, чи вгору, або глубокий присід. Найкраще уставлятися у викроці, згинаючи легко коліна, руки зігнені в ліктях тримаємо на висоті пояса, звернувши долонями до себе, щоб їх можна кожної хвилини уставити до горішньої, чи доліш. подачі.

Усіх цих рухів найкраще вчитися в той спосіб, що стаємо перед великою гладкою стіною хати, чи стодоли й відбиваємо мяч до стіни, щоб він до нас знову вертався. Для кращої вправи можна навіть на стіні назначити виразною лінією висоту сітки. Вправляти треба всі рухи, але пляново, а не як випаде, прим., вправляємо горішню подачу, то мусимо старатися так цільно відбивати мяч, щоб він до нас вертався високо й ми могли його відбити горішньою подачею. Якщо ж маємо багато людей, а лише один мяч, то мусимо уставитися в коло 2—3 кроки один від одного, а один стає в середині. Цей середній подає по черзі мяч усім змагунам і вони мусять правильно й цільно його відбити. Середній мусить теж перестерігати, щоб усі відбивали правильно й таким способом, яким вправляється, а не іншим. Можна теж уставити юнаків у коло і подавати мяч один до одного, раз вліво, раз вправо, але все цільно й правильно.

Спортові новинки

ДНІ МОЛОДІ В СЯНОЦІ.

Молодь сяніцького повіту святкувала в днях від 27. серпня до 1. вересня свої »Дні молоді«.

Дня 27. 8. у сімох районах Сяніччини запалено ватри, получені з промовами, деклямаціями, співами й танками. Це було символічне розпочаття рокових днів Молоді.

Дня 28. 8. відбулися в усіх районах змагання в дружиновому марші між мужеськими дружинами у двох клясах: мужчин і хлопців.

Дня 28. 8. в усіх клітинах відбулися гутірки на спортово-виховні теми.

Дня 1. вересня відбулося в самому Сяноці властиве повітове свято Молоді. Ще в суботу в пізній вечір ніхто не вірив, що це свято відбудеться. Кількаднева слота

Біг навпростець з перешкодами.

нависла тяжкими хмарами над Сяноком. Тим часом неділя збудилася холодним погідним ранком і поставила на ноги всю молодь Сяніччини. Спішним маршом напливали до Сянока клітини молоді з близьких і далеких сіл та збиралися коло церкви. По Службі Божій уставився похід, який при звуках оркестри з Боська перейшов вулицями міста на спортову площу. В поході взяло участь 900 молоді і около 500 старшого громадянства.

На площі відбувся перед керманичем Молоді У.Ц.К. і сяніцьким У.Д.К. перегляд походу і др. Ваньчицький, провідник У. Д. К. в Сяноці відкрив свято молоді.

Відтак виголосили привіти: від У.Ц.К. — референт молоді, від Балигородщини — мр. Луцький, від Ясельщини — д. Пришляк, від Лемк. Союзу Кооп. — о. Гапушевський.

Пополудневу частину свята почав переглядом змагунів мр. Яців, повітовий провідник молоді. Відтак відбувся масовий біг на 100 м, в якому взяло участь 30 мужчин та змагання в перетяганні линвою при участи 7. дружин; побідником вийшов Сянік по завзятім змазі у кінцевій розривці.

До жіночих вправ вільноруч вийшло 250 дівчат. Біг навпростець з перешкодами на 3.000 м (10. змагунів) був дуже тяжкий. Підхід на гору, званою »Аптикарка« був рішуче за гострий, тимбільше, що до змагань ставали 14 літні хлопці.

Місця здобули: I. Сліпецький, II. Фаль, III. Мацілинський, всі з Сянока. Вільноручні вправи мужчин вийшли слабше, чим жіночі, бо були трудніші. Розставний біг 3 × 1.000 м. не викликав зацікавлення, бо не було відповідного інформатора. Годі було знати котра дружина веде і хто в котрій дружині біжить. Побідником вийшов Сянік I. При кінці свята дівчата з Глудна добре вивели тяжкі вільноручні вправи до молитви »Боже великий«, а дівчата з Боська легкий хоровід до пісні »Гай, буде гай«.

В змаганнях за найкращу справність клітин (урядження свят. ватри, маршеві змагання, участь в перегляді і святі з узглядненням віддалення від Сянока, здобуті місця в спорт. змаганнях) першуном вийшло Глудно, II. місце Сянік, III. Босько.

Це свято виказало, що Сяніччина працює, але розчинила таку роботу, яка вимагає добрих кілька літ праці, щоб її зовнішні вияви виходили справді ефективно. До правильного руху великої машини треба, щоб кожне колісце грало, бо коли одно скреготе, то ціла машина правильно не працює.

Добутий з цього свята досвід повинна сяніцька молодь використати на будуче, щоб не повторити недотягнень.

КОПАНИЙ МЯЧ В ПЕРЕМИЩИНІ.

Перемиська молодь навіть у тяжких воєнних часах не залишила своєї спортової традиції і не дивлячись на воєнну хуртовину продовжує її дальше, але — на жаль — придержуючись дальше старих метод. Зміна обставин, зміна положення, не вплинула на зміну засобів праці і метод.

Доказом от хочби те, що в змаганнях у дружиновому марші крім Бушкович, не взяли участи ані одна клітина, де є дружина копаного мяча. Чи копуни з цукру, чи якісь ляльки, що налякались дощу і не пішли на марш? Чи може вони взагалі вважали за негідне брати участь в маршах? Як так, то вся їх праця нічого не варта. Нам цирковців, що вміють повисуватися перед глядачами, не треба.

Доки »Сокіл« — Гнатковичі і »Сян« з Перемишля не візьмуть участи в маршевих змаганнях, доти про них тут згадки не буде.

СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ В С. ЛЮБЕНІ

Заходом Відділу Молоді в Любені відбувся 11. 8. ц. р. районовий »День Українського спортовця«, в якого програму ввійшли легкоатлетичні й відбиванкові змагання.

Біг 100 м. — ставало 11. змагунів.

I. Каратницький — Володава, II. — Челій — Капленоси, III. — Хомюк — Капленоси.

Скок у довжінь. — Ставало 16. змагунів. I. Каратницький — Володава 5.30, II. Федорович — Любень 4.85 м, III. Венґльовський — Ляцьк 4.75 м.

Стусан кулею — ставало 15. змагунів. I. Топольський I. — Любень 11.30 м., II. Топольський М. — Любень 10.95 м, III. Козак — Коденець 10.70 м.

Мет кружком (диском) — ставало 7. змагунів. I. Каратницький — Володава 24.10 м, II. Куреша — Коденець 23.20 м, III. Козак — Коденець 22.90 м.

У відбиванкових змаганнях взяло участь 7. дружин: з Хоростити, Ляцька, Коденця, Кривоверби, Любеня, Капленосів і Володави. Перше місце здобула *дружина з Кривоверби*.

Так працює молодь Холмщини.

СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ ВІДДІЛУ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В КРАКОВІ.

В неділю, дня 1. вересня 1940 р. відбулися спортові змагання молоді й юнацтва в Кракові.

П я т и з м а г.

I. Біг 100 м.

Стартувало 31 змагунів.

I. Соколовський Юрій і Соколовський Володимир (12.5 сек). II. Вересюк Іван (12.9 сек.). III. Мацьків Володимир (юнацтво). Питляр Андрій (молодь) (13 сек.).

II. Стусан кулею мужчин.

Стартувало 12 змагунів.

I. Вересюк Іван (10.24 м). II. Соколовський Володимир (9.78 м). III. Пастушенко Мирослав (9.57 м). Житяк Люб. (8.54 м).

III. Скок у довжінь мужчин.

Стартувало 23 мужчин.

I. Соколовський Володимир (5.41 м). II. Житяк Люб. (5.09 м). III. Вересюк I. (5.01 м).

IV. Біг 400 м мужчин.

I. Соколовський Володимир (57.8 сек.). II. Соколовський Юрій (59.3). III. Мацьків Володимир (61). IV. Вересюк Іван (61.1).

V. Біг 1.500 м мужчин.

I. Соколовський Юрій (4′45″5‴). II. Питляр Андрій (4′45″8‴). III. Чмола Богуміл.

I. Біг 60 м юнаків.

I. Плешкевич Іван (8.7 сек.). II. Стецура Роман (9.5). III. Добрянський Лев (9.7). Козак Ігор.

II. Скок у довжінь юнаків.

I. Плешкевич Іван (4.18 м). II. Плювак Іван (3.75 м). III. Стецура Роман (3.40 м.).

ТРИЗМАГ ЖІНОК.

I. Біг 60 м.

I. Шухевич Степанія (9.8 сек.) юнацтво. II. Захарчук Евгенія (10) юнацтво. III. Шарин Марта (10.2). Галібей Гал., Стецкевич.

II. Скок у довжінь жінок.

I. Маланчук Ірина (3.77 м). II. Шухевич Степанія (3.63). III. Фроляк Ольга (3.55 м).

III. Стусан кулею жінок.

I. Фроляк Ольга (9.15 м). II. Маланчук Ірина (8.25). III. Шухевич Степанія (8.01).

Крім цього:

Гінці 4 × 100 юнацтва й молоді..

I. Молодь (50.3 сек.). II. Юнацтво (54.5).

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ХОЛМІ.

Дні 21 і 22 вересня залишаться на довго в тямці Холмської Землі. Це ж по роках гнету в княжому Холмі знову тисячі народу приймали участь у празнику Різдва Пресв. Богородиці та у Святі Молоді.

Свято прибрало загальнокраєвий характер, бо до спортових змагань стануло 102 змагунів з міст і сіл, м. ін.: Белз, Ярослав. Сянік, Замістя, Грубешів, Чесанів, Холм, Володава, Кристинопіль, Люблин, Краків і Варшава.

Свято почалося молебнем в соборі, після якого рушив похід на спортовий майдан у якому брало участь 1.200 молоді. Стільки ж молоді стануло до вільноручних вправ. Вправи започаткували учениці холмської ґімназії до пісні »Боже великий« під проводом п. Благої. Всіх вправ, дівочих і хлопячих було 6. До веж стануло поверх 800 руховиків.

Велике враження зробив хоровід під проводом п. Верник та національні танки учнів і учениць ґімназії, вивчені п. О. Мостович.

В легкоатлетичних змаганнях перше місце здобула спортова дружина Варшави (90 точок), далі Ярослав (26 т.), Сянік (21 т.), Стараховичі (10 т.).

Дружиновий марш, хоч відбувався в дуже важких умовинах, дав все ж гарні висліди. Перше місце здобула дружина з Чесанова в часі 58 хвил., 50 сек., друге з Люблина в часі 59 хвил. 38 сек., третє місце дружина з Кракова в часі 60 хвил. 8 сек.,четверте місце Кристинопіль.

У відбиванкових змаганнях Краків переміг Холм 2:1. Краків грав лиш у пятку.

Біги відбулися на 10.000 м, 5.000 м. 3.000 м, 1.500 і 800 м.

По змаганнях відбувся похід поодиноких дружин на Гірку. Свято закінчено вечором у домівці УДКомітету роздачею нагород.

Книжка — духова зброя!

МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ КНИЖКИ!

У місяці жовтні українська книжка і український часопис мусять опинитися в руках кожного свідомого українця й кожної свідомої українки.

У місяці жовтні в кожній місцевині Холмщини, Підляшшя і Лемківщини мусить повстати місцева бібліотека для загалу громадянства, для молоді та дітвори. Існуючі бібліотеки мусять придбати нові книжки. Книжка — це шлях до кращого завтра. Книжка — найкращий дорадник і селянинові і інтелігентові. Книжка — могутня духова зброя!

Юнаки! Українська Молоде! Чи знаєте, що на українських землях Ґенерал Ґубернаторства живе ще 40 тисяч молодих українців у віці 15 до 30 літ, що не вміють ні писати, ні читати?

Кожний грамотний молодий українець і кожна грамотна молода українка мусить з місяцем жовтнем навчити одного неграмотного писати й читати! Кожний Відділ Молоді, кожна Читальня, кожна кооператива мусять у місяці жовтні відкрити в своїй місцевині курс для неграмотних!

Основуйте самоосвітні гуртки! Мало знати писати й читати, треба шляхом самоосвіти добувати потрібне кожному знання.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ ЮНАК І ЮНАЧКА ЦЕ ПЕРЕДОВИКИ САМООСВІТНЬОГО РУХУ І ПРОБОЄВИКИ В ПОШИРЕННІ УКРАЇНСЬКОГО ДРУКОВАНОГО СЛОВА!

В кожному Відділі Молоді мусить негайно повстати референтура для справ преси й книжки. Її завдання понести рідне друковане слово в кожну українську хату!

ВЛАШТОВУЙТЕ В КОЖНОМУ СЕЛІ І В КОЖНОМУ МІСТІ »СВЯТО КНИЖКИ«!

ВЛАШТОВУЙТЕ ВИСТАВИ КНИЖКИ, АНКЕТИ І ВІДЧИТИ!

Зголошуйтеся до редакції »Дороги« за інструкціями і матеріялами! Вдержуйте з нею живий звязок у справах боротьби з неграмотністю і в справах самовиховання й самоосвіти!

ВСІ НА ШЛЯХ ПРОПАҐАНДИ РІДНОЇ КНИЖКИ І РІДНОГО ЧАСОПИСУ! МОЛОДЬ — В АВАНҐАРДІ!

Кожний молодий українець і кожна молода українка купує, читає і поширює видання бібліотеки »Дороги«!

Місяць жовтень — місяць ударної кампанії в поширенні »Дороги« і її бібліотеки!

Журнал »Дорога« і бібліотека »Дороги« мусять опинитися в руках усієї української молоді і всего громадянства!

DOROHA (Der WEG), Ukrainischer Monatsschrift. Verlag: Ukrainischer Verlag, Krakau, Karmeliterstr. 34. Druck: Drukarnia Pospieszna, Krakau, Karmeliterstr. 34.